

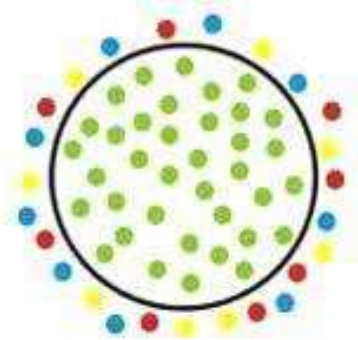
The background is a light blue surface scattered with various colorful wooden letters (A-Z) and several colored pencils (black, yellow, blue, red, brown). The word "AUTISM" is spelled out in the center using colorful wooden letters.

AUTISM

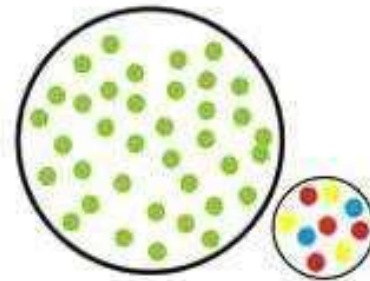
Autizmo spektro sutrikimą turinčių vaikų įtraukimas į bendrą ugdymo sistemą: tikslų ir strategijų apžvalga

Eglė Kairelytė - Sauliūnienė

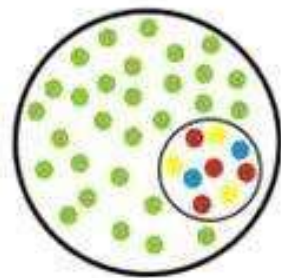
Kas yra įtraukusis ugdymas (inkliuzija)?

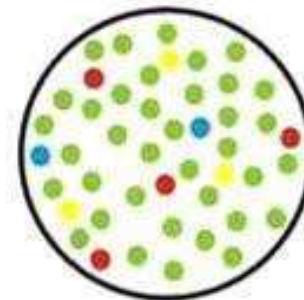
Exclusion

Segregation

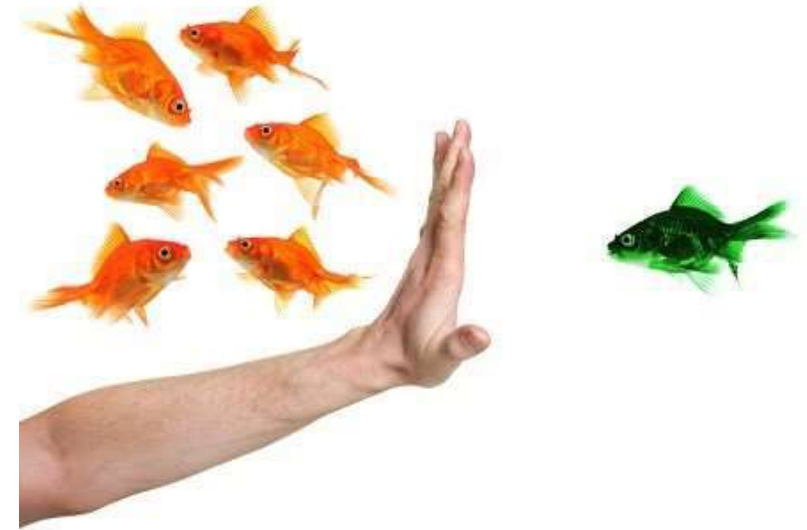
Integration

Inclusion

Kas yra įtraukusis ugdymas

- Tai “mokykla visiems”, kur gerbiamas, pripažįstamas kitoniškumas, kur sudaromos sąlygos visiems tenkinti individualius poreikius ir atsiskleisti.
- Prie mokinio ugdymosi poreikių prisitaiko ugdymo sistema, o ne atvirkščiai.
- Ši nuostata svarbi ir kai mokinys turi negalią, ir kai neturi.

Geros mokyklos koncepcija, 2015)

Kuri ugdymo forma akademine prasme efektyvesnė – grupėje ar individualiai?

Tai kodėl mes mokomės mokykloje, klasėje pilnoje vaikų?

© VšĮ "Abos centras", 2023

Visos autoriaus turinės teisės saugomos. Šis dokumentas arba kuri nors jo dalis negali būti taisoma, dauginama, kopijuojama ar kitu būdu platinama be atskiro VšĮ "Abos centras" leidimo.

Įtraukusis ugdymas

- Autizmo spektro sutrikimą (ASS) turinčių vaikų įtraukimas į bendrojo ugdymo sistemą ikimokykliniame ir mokykliniame amžiuje gali turėti didelės įtakos jų raidai, ypač komunikacijos ir bendravimo įgūdžių, taip pat socializacijos įgūdžių ir intelekto lygio gerinimui.

(Barnard, Prior ir Potter, 2000; Boutot ir Bryant, 2005 ir kt.).

- Dauguma mokslininkų ir ekspertų įtraukijį ugdymą vertina kaip vieną iš žmogaus teisių, užtikrinančią tinkamos socialinės raidos formavimą. Tačiau tam, kad įtrauktis ir mokymasis kartu su įprastos raidos bendraamžiais būtų sėkmingas, daugeliui ASS turinčių vaikų reikia papildomos (įskaitant pagalbinius specialistus) pagalbos.

(Heyer, K. (2021).)

Įtraukusis ugdymas

- Papildomos pagalbos lygis nustatomas atsižvelgiant į individualius vaiko ypatumus ir turimo sutrikimo sudėtingumą, ir su laiku turėti kisti priklausomai nuo vaiko pasiekimų ir įgūdžių, būtinų mokymuisi natūralioje aplinkoje, įgijimo.
- ASS nuo kitų raidos sutrikimų skiriasi tuo, kad šie vaikai patiria specifinius komunikacijos ir socialinės sąveikos sunkumus, taip pat turi motyvacijos bendradarbiauti bei sensorinių ypatumų. Todėl kuriant jiems tinkamą ugdymosi aplinką ir parenkant ugdymo metodus būtina suprasti ir atsižvelgti į šios diagnozės ypatumus.

(Leach, 2010)

Sėkmingas/efektyvus įtraukusis ugdymas

Įtraukiojo ugdymo formos

Pilnas įtraukusis ugdymas

- Tinka aukštai funkcionuojantiems vaikams, kurie turi frontaliųjų prašymų atlikimo pradmenis, gali mokytis grupėje, įgūdžiai ir žinios mažai atsilieka nuo bendraamžių.
- Įprastas vaikų darželis/mokykla yra pagrindinė vieta, kur vaikas įgyja žinias.
- Vaikas turi lydintį asmenį, kuris turi suteikti pagalbą tuomet, kai vaikas patiria sunkumų.
- Pagrindinis tikslas: visiškas savarankiškumas atitinkantis bendraamžių lygį.

Įtraukiojo ugdymo formos

Dalinis įtraukusis ugdymas

- Resursinė klasė - esminė vaikui.
- Vaikas lanko bendrojo lavinimo klasę tik tam tikrą laiką, priklausomai nuo jo individualios ugdymo programos.
- Vaikas turi lydintį asmenį.
- Pagrindinis tikslas: individualių pamokų metu įgytų įgūdžių generalizacija natūralioje aplinkoje.
- Vaiko socialinių ir komunikacinių įgūdžių gerinimas.

Komanda

Pedagogų, norinčių įgyvendinti inkluziją komanda. Nėra bendradarbiaujančios komandos – nėra inkluzijos.

1. Mokytojai/dalykininkai
2. Mokinio padėjėjas
3. Psichologai
4. Spec. pedagogai
5. Soc. Pedagogai
6. Logopedai
7. ...

Susitikimai bent kartą per mėnesį! Bendri užrašai/segtuvai.

Mokymosi tikslų ir strategijų pa(si)rinkimas

1. Pirminių įgūdžių vertinimas:

- Mokymosi įgūdžiai.
- Komunikacijos ir bendravimo įgūdžiai.
- Kalbos suvokimas.
- Žaidimo įgūdžiai.
- Akademiniai įgūdžiai.
- Probleminis elgesys.

Mokymosi tikslų ir strategijų pasirinkimas

2. Mokymosi aplinkos pritaikymas ir papildomi metodai:

- Motyvacija ir elgesio stiprinimas.
- Esminių įgūdžių mokymas.
- Įtrauktis, pasitelkiant bendraamžius (Watkins ir kt., 2019).
- *Self management* (savikontrolė).
- Socialinės istorijos/videomodelingas.

Literatūra:

1. Barnard, J., Prior, A., ir Potter, D. (2000). *Inclusion and autism: Is it working?*. London: National Autistic Society.
2. Boutot, E. A. ir Bryant, D. P. (2005). Social integration of students with autism in inclusive settings. *Education and Training in Developmental Disabilities, 40*, 14–23.
3. Heyer, K. (2021). *What is a Human Right to Inclusive Education? The Promises and Limitations of the CRPD's. Inclusion Mandate*. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.2307/j.ctv1f70kvj>.
4. Leach, D. (2010). *Bringing ABA into Your Inclusive Classroom: A Guide to Improving Outcomes for Students with Autism Spectrum Disorders*. Baltimore: Brookes Publishing.
5. Watkins, L., Ledbetter-Cho, K., O'Reilly, M., Barnard-Brak, L. ir Garcia-Grau, P. (2019). Interventions for students with autism in inclusive settings: A best-evidence synthesis and meta-analysis. *Psychological Bulletin, 145*(5), 490–507.

KLAUSIMAI

Eglė Kairelytė – Sauliūnienė

VšĮ “Abos centras”

www.aboscentras.lt

egle@aboscentras.lt

Tel: +370 686 50064